

Politieke tweestrijd om koeien, kolen, auto's en 'Parijs'

By **Marika Stellinga**, www.nrc.nl
juli 18de, 2017

Het lijkt heel moeilijk: twee groene partijen (D66 en ChristenUnie) zitten aan de onderhandelingstafel tegenover twee partijen (VVD en CDA) die weinig op hebben met een streng klimaatbeleid.

Voor D66 en ChristenUnie is dit allemaal in orde: rekeningrijden, kolencentrales sluiten en een klimaatwet.

VVD en CDA willen ook de doelen uit het klimaat-akkoord van Parijs halen, maar hoe precies: heel duidelijk zijn ze er niet over. Er zijn grote verschillen, maar toch, welke betrokkene je er ook over hoort, onmogelijk om die te overbruggen is het niet. Want in essentie snappen de partijen elkaar wel.

VVD en CDA zijn weliswaar niet zo concreet als D66 en ChristenUnie in hun plannen om de CO₂-uitstoot te verminderen. Maar de twee partijen vinden wel dat er veel moet gebeuren om 'Parijs' te halen. Dat helpt in een formatie. Er is een gezamenlijk doel, zeggen betrokkenen. De vraag is hoe dat doel bereikt wordt.

Dat daarbij pijnlijke maatregelen nodig zijn die de landbouwsector, verkeer en vervoer en huishoudens raken, erkennen de betrokken partijen allemaal. Een gezamenlijke zorg bij de onderhandelende partijen is: draagvlak bij de bevolking vinden.

De doelen van 'Parijs' vragen om een enorme verandering van ons energiesysteem, zegt Jan Ros, senior onderzoeker bij het Planbureau voor de Leefomgeving. Eigenlijk moeten we zoveel mogelijk elektriciteit als energiebron gebruiken, of we nu autorijden of koken, vindt hij. Die elektriciteit moeten we bovendien *zonder* fossiele brandstoffen (olie, kolen, gas) opwekken. En dat moet snel: die hervorming moet in 2050 voltooid zijn. Ros: „Dat is een enorme opgave.”

D66 en ChristenUnie willen - anders dan VVD en CDA - stappen maken die verder gaan dan de huidige EU-afspraken, maar zij zien net als VVD en CDA in dat Nederland niet al te drastisch kan afwijken van andere Europese landen. Dan wordt de kans te groot dat bedrijven vertrekken naar een minder streng Europees land, dat bovendien minder schoon produceert. Klimaat niet geholpen, Nederlandse economie wel geschaad.

Een voordeel ten opzichte van de vorige formatiepoging met GroenLinks is dat D66 en ChristenUnie minder hoge milieubelastingen willen dan GroenLinks. Wat het ook makkelijker maakt: in de verkiezingscampagne was er weinig aandacht voor klimaatbeleid. Dat maakt gezichtsverlies bij een compromis kleiner.

Er blijven wel genoeg moeilijke dossiers over. Vier moeilijke en één makkelijke op een rij.

1. Moeilijk: Sneller dan Europa of niet?

Alle vier de partijen onderschrijven het klimaatakkoord van Parijs. Maar wat betekent dat? Hoe snel moet de CO₂-uitstoot dalen zodat de aarde niet meer dan 2 graden opwarmt in 2050? Moet Nederland ambitieuzer zijn dan de rest van de EU?

Brussel eist nu een reductie van de CO₂-uitstoot van minimaal 40 procent in 2030. VVD en CDA willen dat doel halen. Maar volgens het Planbureau voor de Leefomgeving is die afspraak niet genoeg om 'Parijs' uit te voeren. Daarvoor is een vermindering van 45 tot 50 procent nodig. D66 en ChristenUnie willen zelfs dat de CO₂-uitstoot in Nederland 2030 met 55 procent is verminderd. Dat moet ook wettelijk worden vastgelegd, vinden zij. VVD en CDA zien weinig in zo'n klimaatwet.

De allerbeste klimaatmaatregel zou zijn om de Europese CO₂-prijs fors te verhogen (en het aantal emissierechten fors te verlagen), vinden alle vier. Dan kunnen grote bedrijven niet verkassen naar Polen en daar vervuilen. De EU-afspraken over CO₂-emissierechten stimuleren bedrijven onvoldoende om schoner te worden. Maar EU-besluiten hierover zijn er nog lang niet: er is in diverse landen verzet. Daar moet Nederland niet op wachten, vinden D66 en ChristenUnie. Dat moet wel, vinden VVD en CDA.

Lees ook: Hoe minister Schippers de formatie beïnvloedde

2. Moeilijk: Rekeningrijden

De landbouwsector, verkeer en vervoer en woningen vallen niet onder de EU-afspraken maar stoten wel broeikasgas uit. Voor die sectoren moeten EU-lidstaten dus zelf doelen stellen. Dat kan bijvoorbeeld door elektrisch rijden te stimuleren, maar ook door belasting te heffen op autorijden.

VVD en CDA zijn tegen rekeningrijden. D66 wil het voor personenauto's en vrachtverkeer. De ChristenUnie is gematigder dan D66. De partij wil alleen een kilometerheffing voor bestelauto's en vrachtverkeer invoeren, niet voor personenauto's.

3. Moeilijk: Veevastel kleiner?

Vee stoot veel broeikasgas uit. De vier partijen willen dat verminderen door bijvoorbeeld mest te vergisten en te gebruiken om energie op te wekken. Maar is dat genoeg? Of moet de veevastel ook krimpen? D66 vindt van wel: in 2030 zou er een kwart minder varkens en melkkoeien moeten zijn. Boeren krijgen daarbij wel hulp van de overheid. CDA en ChristenUnie hebben beiden boeren in hun achterban. Harde maatregelen om de veevastel te verkleinen liggen daarom moeilijk. De VVD is minder uitgesproken.

Lees ook: Bij migratie trekken D66 en CU samen op

4. Moeilijk: De industrie ontzien of niet?

Op dit terrein maken de partijen dezelfde analyse: voor het energieverbruik moet Nederland minder afhankelijk worden van fossiele brandstoffen. Wel denken ze verschillend over de manier waarop de overheid zo'n omslag bereikt: door goed gedrag te stimuleren via subsidies en investeringen óf ook door slecht gedrag te ontmoedigen of te bestraffen (via belastingheffing op vervuiling, bijvoorbeeld). Grof gezegd: de groene partijen zijn minder tegen straf dan VVD en CDA.

Nog zo'n kwestie: in hoeverre kan het nieuwe kabinet de industrie belastingen en normen opleggen die verder gaan dan die in andere landen? Het grote bedrijfsleven vraagt om groen beleid. Tegelijk kunnen zij - anders dan burgers en kleine bedrijven - verkassen uit Nederland om nare maatregelen te vermijden. Maar als er in Europa niets gebeurt dan komt de klimaatrekening vooral bij burgers en kleine bedrijven terecht. Een mogelijke middenweg is grote bedrijven ook belonen met

subsidies die de overgang naar andere energiebronnen goedkoper maken. Ook in de energiesector spelen dit soort vragen. Moeten de kolencentrales sneller dan gepland dicht? Ja, zeggen D66 en ChristenUnie. Nee, zeggen VVD en CDA.

5. **Makkelijk: Isoleren gebouwen**

Een van de kansrijkste maatregelen lijkt het isoleren van woningen en gebouwen om zo het energieverbruik - en dus de CO₂-uitstoot - te verminderen. Hoe dat het beste kan, is onderwerp van discussie. Het CDA is op dit punt wel concreet: er moet een ontwikkelingsbank komen voor technologie, innovatie en duurzaamheid, met geld van de overheid. Die moet ervoor zorgen dat alle woningen, bedrijven en gebouwen voor 2035 zijn geïsoleerd. Maar isoleren kan ook worden gestimuleerd via een lening van woningcorporaties aan huishoudens. Die kunnen ze vervolgens afbetalen via hun energierekening.

Lees ook: Klimaat? D66, GL en CU scoren best

